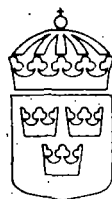

Regeringens proposition

1993/94:43

om överflyttning av vissa likvidationsärenden från
tingsrätt till Patent- och registreringsverket

Prop.
1993/94:43

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp
i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 30 september 1993.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Gun Hellsvik

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att handläggningen av vissa likvidationsärenden beträffande aktiebolag flyttas från tingsrätterna till Patent- och registreringsverket (PRV).

De ärenden som avses är sådana där ett aktiebolag är likvidations-skyldigt på grund av att bolaget är försatt i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämma har underlåtit att fatta beslut om likvidation, att bolaget saknar behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas eller att bolaget inte har sänt in årsredovisning för något av de två senaste räkenskapsåren.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 1994.

Förslag till

Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975:1385)¹

dels att 13 kap. 4, 6 och 7 §§ skall ha följande lydelse

dels att rubriken närmaste före 13 kap. 5 § skall lyda "Förfarandet hos rätten och registreringsmyndigheten" och rubriken till 18 kap. skall lyda "Registrering, överklagande m.m.",

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 13 kap. 4 a, 5 a och 5 b §§ samt 18 kap. 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

4 §²

Rätten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

Rätten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om likvidationsskyldighet föreligger enligt bolagsordningen.

1. likvidationsskyldighet föreligger enligt bolagsordningen,

2. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman icke inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

3. bolaget saknar till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag, eller

4. bolaget ej har enligt 11 kap. 3 § sånt in årsredovisning för något av de senaste två räkenskapsåren.

Beslut om likvidation meddelas dock ej, om det styrkes att likvidationsgrunden upphört under ärendets handläggning i tingsrätten.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller på ansökan av styrelsen, styrelse-

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om det visas att likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning i tingsrätten.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller på ansökan av styrelsen, styrelse-

¹Lagen omtryckt 1993:150.

²Senaste lydelse 1992:1238.

ledamot, verkställande direktör eller aktieägare. I fall som avses i nämnda stycke 2-4 prövas frågan på ansökan även av borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som kan företräda bolaget.

ledamot, verkställande direktör eller aktieägare.

4 a §

Registreringsmyndigheten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

1. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

2. bolaget inte har anmält till registret sådan behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag, eller

3. bolaget inte har sänt in årsredovisning enligt 11 kap. 3 § för något av de senaste två räkenskapsåren.

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten.

Fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av registreringsmyndigheten självant eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör, aktieägare, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

5 a §

I ärende enligt 4 a § skall registreringsmyndigheten förelägga bolaget samt aktieägare och

borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till myndigheten inom viss tid. Föreläggandet skall delges bolaget, om det kan ske på annat sätt än enligt 15-17 §§ delgivningslagen (1970:428). Föreläggandet skall genom registreringsmyndighetens försorg kungöras i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

5 b §

När en ansökan om likvidation eller om utseende av likvidator har kommit in till rätten skall detta genast anmälas till registreringsmyndigheten. Rätten skall också anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator till registreringsmyndigheten.

6 §

Har sökanden fått vidkännas kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ärende enligt 2 eller 4 §, skall gottgörelse härför utgå av bolagets medel, om bolaget förpliktas träda i likvidation eller rätten eljest finner det skäligt. När anmälan gjorts av registreringsmyndigheten, skall dessa kostnader ersättas av bolaget eller, om bolaget saknar tillgångar, av statsverket.

Har sökanden haft kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ärende enligt 2, 4 eller 4 a §, skall ersättning för detta lämnas av bolagets medel, om bolaget förpliktas träda i likvidation eller rätten eller, i fall som avses i 4 a §, registreringsmyndigheten annars finner det skäligt. När likvidationsfrågan har väckts av registreringsmyndigheten skall dessa kostnader ersättas av bolaget eller, om bolaget saknar tillgångar, av staten.

7 §³

När bolagsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till rätten och denna skall därefter utan dröjsmål utse en eller flera likvidatorer. Domstol som fattar beslut att bolaget skall träda i likvidation skall samtidigt utse en eller flera likvidatorer. Likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Saknar aktiebolag, som trätt i likvidation, till registret anmäld behörig likvidator, skall rätten förordna en eller flera likvidatorer efter anmälan av registreringsmyndigheten eller ansökan av aktieägare, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som kan företräda bolaget.

Likvidatorerna skall genast för registrering anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator.

Bestämmelserna i denna lag om styrelse och styrelseledamöter äger motsvarande tillämpning på likvidator, i den mån ej annat följer av detta kapitel.

Uppdrag att vara revisor upphör icke genom att bolaget träder i likvidation. Bestämmelserna i 10 kap. äger tillämpning under likvidation. Revisionsberättelsen skall innehålla uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidationen onödigt fördröjes.

När bolagsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till registreringsmyndigheten och denna skall därefter genast utse en eller flera likvidatorer. När en domstol eller registreringsmyndigheten beslutar att bolaget skall träda i likvidation, skall en eller flera likvidatorer samtidigt utses. Likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Om ett aktiebolag, som har trätt i likvidation, inte har anmält behörig likvidator till registret, skall registreringsmyndigheten förordna en eller flera likvidatorer.

Beslut om likvidation och om förordnande av likvidator som har fattats av rätten eller registreringsmyndigheten skall registreras.

³Senaste lydelse 1983:453.

18 kap.

8 §

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 13 kap. 4 a eller 7 § överklagas till tingsrätten i den ort där bolagets styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till registreringsmyndigheten inom tre veckor från dagen för beslutet.

Beträffande överklaganden av registreringsmyndighetens beslut i ärenden enligt 13 kap. 4 a eller 7 § tillämpas bestämmelserna i lagen (1946:807) om handläggning av domstolsärenden. Tingsrätten skall dock alltid bestå av en lagfaren domare.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994. Frågor som enligt 13 kap. 4 eller 7 § i dess hittillsvarande lydelse anhängiggjorts vid tingsrätt före ikraftträdandet handläggs enligt äldre bestämmelser.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 september 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björk, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel. P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Hellsvik

Proposition om överflyttning av vissa likvidations- ärenden från tingsrätt till Patent- och registrerings- verket

1 Inledning

År 1989 tillkallades en parlamentariskt sammansatt kommitté för att se över bl.a. domstolarnas arbetsuppgifter. Kommittén antog namnet Domstolsutredningen. I december 1991 avgav utredningen (Ledamöter: presidenten i Försäkringsöverdomstolen Leif Ekberg, ordförande, samt ledamöterna av riksdagen Lars Andersson, Britta Bjelle, Holger Gustavsson och Birgit Henriksson, lagmannen Arnold Joelsson, ledamöterna av riksdagen Göran Magnusson och Martin Olsson, jur.lic. Lotti Ryberg, riksdagsledamoten Gunnar Thollander, lagmannen Carl-Anton Spak, riksdagsledamoten Birthe Sörestedt samt hovrättspresidenten Håkan Winberg.) betänkandet (SOU 1991:106) Domstolarna inför 2000-talet Arbetsuppgifter och förfaranderegler. Förslagen i betänkandet tar sikte på arbetsfördelningen mellan domstolar och förvaltning och mellan de allmänna domstolarna och de allmänna förvaltningsdomstolarna. Utredningen tar också upp frågor om bl.a. överklagande och instansordningen, som i den delen har föranlett lagstiftning om prövningstillstånd i hovrätt och instansordningen i utökningsmål (prop. 1992/93:216, bet. 1992/93:JuU34, rskr. 1992/93:373, SFS 1993:514-518). Jag tar i detta ärende upp en annan fråga som utredningen har behandlat, nämligen frågan om vilken instans som skall handlägga frågor om likvidation av aktiebolag.

Betänkandet har remissbehandlats. Utredningens lagförslag i här aktuella delar bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*. En förteckning över remissinstanserna finns intagen i Ds 1993:5 (i del C, bilaga 1), liksom en sammanställning över remissvaren (i del A, avsnitt II:11).

Regeringen beslutade den 9 september 1993 att inhämta Lagrådets yttrande över de förslag som utarbetats i ärendet. De till Lagrådet remitterade förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

Jag har gjort några redaktionella ändringar i det remitterade lagförslaget.

2 Gällande ordning

Regler om aktiebolag finns huvudsakligen i aktiebolagslagen (1975:1385). Dessa regler innebär bl.a. att den som vill driva verksamhet utan att personligen ansvara för de förpliktelser som kan uppstå kan bilda ett aktiebolag. För aktiebolaget skall upprättas en bolagsordning med bestämmelser om föremålet för verksamheten, aktiekapitalet m.m. Bolagets organisation handhas av en styrelse. I vissa aktiebolag finns också en verkställande direktör, som har hand om den löpande förvaltningen. Aktieägarnas rätt att besluta i bolagets angelägenheter utövas vid bolagsstämma.

Ett aktiebolag skall enligt 2 kap. 9 § och 18 kap. 1 § aktiebolagslagen registreras hos registreringsmyndigheten Patent- och registreringsverket (PRV). Verket för ett aktiebolagsregister där man för in olika uppgifter om landets aktiebolag (jfr 43 - 50 §§ aktiebolagsförordningen 1975:1387).

Ett aktiebolag upphör i allmänhet genom *likvidation*, men kan också upphöra genom konkurs (se 13 kap. 19 § första stycket aktiebolagslagen) eller genom att aktiebolaget enligt 13 kap. 18 § aktiebolagslagen avförs ur aktiebolagsregistret. Ytterligare ett sätt att upplösa ett aktiebolag är genom fusion (se 14 kap. aktiebolagslagen).

Likvidation innebär att aktiebolagets rättsförhållanden skall avvecklas. En likvidation av ett aktiebolag kan ske i form av en *frivillig likvidation* eller som en *tvångslikvidation*. Den frivilliga likvidationen, som regleras i 13 kap. 1 § aktiebolagslagen, sker genom att bolagsstämman beslutar att aktiebolaget skall träda i likvidation. Med tvångslikvidation menas att allmän domstol beslutar att aktiebolaget skall träda i likvidation. Föresättningarna för att besluta om tvångslikvidation, de s.k. *likvidationsgrunderna*, finns angivna i 13 kap. 2 - 4 §§ aktiebolagslagen.

I 13 kap. 2 § aktiebolagslagen regleras det fallet att *bolagets egna kapital understiger det registrerade aktiekapitalet*. I de fall som paragrafen avser skall styrelsen, om inte bolagsstämman har beslutat att bolaget skall träda i likvidation, ansöka hos tingsrätten om att bolaget skall försättas i likvidation. Ansökan kan också göras av styrelseledamot, verkställande direktör, revisor eller aktieägare.

Rätten skall förordna att bolaget skall träda i likvidation, om det inte under ärendets handläggning i rätten styrks att balansräkning, som utvisar att bolagets eget kapital uppgår till det registrerade aktiekapitalet, blivit granskad av revisorerna och godkänd av bolagsstämma.

I 13 kap. 3 § aktiebolagslagen regleras fall av *maktmissbruk*. Där föreskrivs en rätt för minoritetsaktieägare att få bolaget försatt i likvidation. Den som äger en tiondel av bolagets aktier kan som kärke väcka talan mot bolaget vid tingsrätt och yrka att rätten skall försätta bolaget i likvidation. För att en sådan talan skall bifallas fordras bl.a. att en annan aktieägare uppsåtligt genom missbruk av sitt inflytande i bolaget har medverkat till överträdelse av aktiebolagslagen eller bolagsordningen. Tingsrätten kan dock, om bolaget yrkar det, i stället ålägga bolaget att inom viss tid inlösa käreandens aktier.

I 13 kap. 4 § första stycket 1 p aktiebolagslagen föreskrivs att rätten skall förordna att ett aktiebolag skall träda i likvidation om likvidationsskyldighet föreligger enligt bolagsordningen.

De tre nu nämnda likvidationsgrunderna kan sägas vara utpräglat *materiella* till sin karaktär. Därutöver finns i 13 kap. 4 § 2 - 4 p aktiebolagslagen ytterligare tre likvidationsgrunder, som är mer *formella* till sin natur. De senare är de vanligaste fallen av tvångslikvidation.

Det i praktiken vanligaste fallet regleras i 13 kap. 4 § första stycket 4 aktiebolagslagen. Där föreskrivs att ett aktiebolag skall likvideras om bolaget har försummat att till PRV sända in årsredovisning för något av de två senaste räkenskapsåren. Övriga formella likvidationsgrunder enligt 13 kap. 4 § första stycket aktiebolagslagen är att bolaget är försatt i konkurs som har avslutats med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid har beslutat om likvidation (punkten 2) och att bolaget saknar till aktiebolagsregistret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas (punkten 3).

Fråga om likvidation enligt 13 kap. 4 § aktiebolagslagen prövas av rätten på anmälan av PRV eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör eller aktieägare. I vissa fall kan frågan prövas på ansökan även av borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget. Frågor om tvångslikvidation enligt 13 kap. 4 § aktiebolagslagen - och även enligt 13 kap. 2 § aktiebolagslagen - handläggs som ett domstolsärende av tingsrätten, som förutom aktiebolagslagen tillämpar lagen (1946:807) om handläggning av domstolsärenden (ärendelagen). Rätten skall genast kalla bolaget och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att inställa sig inför rätten på en viss dag, då likvidationsfrågan skall prövas. Kallelsen skall i regel delges bolaget och dessutom kungöras i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före inställelsedagen (13 kap. 5 § aktiebolagslagen). Vid förhandlingen är rätten domför med tre lagfarna domare, om ärendet

är tvistigt eller om det finns någon annan särskild anledning till det, och annars med en lagfaren domare (6 § ärendelagen). En fråga om likvidation enligt 13 kap. 3 § aktiebolagslagen handläggs däremot av tingsrätten som ett tvistemål.

Tingsrättens förordnande om att ett aktiebolag skall träda i likvidation kan överklagas till hovrätten. Hovrättens avgörande kan i sin tur överklagas till Högsta domstolen. En förutsättning för att Högsta domstolen skall pröva saken är att domstolen meddelar prövningstillstånd.

När bolagsstämman har fattat beslut om likvidation, skall detta anmälas till tingsrätten som har att utse en eller flera likvidatorer. Om det är tingsrätten som har fattat beslut att bolaget skall träda i likvidation, skall rätten samtidigt utse en eller flera likvidatorer. En likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörens ställe och har till uppgift att genomföra likvidationen (13 kap. 7 § ABL).

3 Överväganden och förslag

3.1 Allmänna utgångspunkter

En av de huvudfrågor Domstolsutredningen behandlar är frågan om vilka instanser som skall handha de arbetsuppgifter som ligger vid sidan av själva målhanteringen vid domstolarna. I betänkandet talas här om *tingsrätternas sidofunktioner*. Med denna samlingsbeteckning avses just olika typer av ärenden m.m. som i dag handläggs vid tingsrätterna, men som inte innefattar slitande av tvister i egentlig mening. Det gäller i många fall att fatta ett beslut i ett ärende där det inte finns någon motpart till sökanden och där tingsrättens uppgift egentligen bara är att kontrollera att vissa formaliteter har uppfyllts. Denna typ av uppgifter handläggs i regel av tingsnotarier och domstolsbiträden som efter särskilda förordnanden får handlägga dessa ärenden på eget ansvar. En av Domstolsutredningens uppgifter har varit att undersöka om tingsrätternas sidofunktioner kan skötas av andra myndigheter än domstol. Enligt utredningens direktiv krävs det starka skäl för att uppgifter utanför den egentliga rättskipningen skall få finnas kvar vid domstolarna.

Domstolsutredningen undersöker - område för område - vilka sidofunktioner som kan handhas av myndighet i stället för av domstol. Ett av de områden som sålunda behandlas är frågor om tvångslikvidation av aktiebolag. Utifrån principen om renodling av domstolarnas verksamhet går utredningen igenom de olika fallen av tvångslikvidation för att se om inte vissa av dem kan handläggas av någon annan myndighet än tingsrätt. Denna principiella inställning har godtagits av så gott som alla remissinstanser och ligger till grund för det fortsatta reformarbetet med anledning av utredningens förslag.

Med den angivna utgångspunkten skall jag nu gå igenom de olika lagen av tvångslikvidation. Därvid bör två faktorer bli utslags-

givande beträffande frågan om överflyttning. För det första är det *karaktären av det avgörande* som skall beslutas. Om det är fråga om att slita tvister mellan olika intressenter bör i princip domstol avgöra saken. Om det å andra sidan närmast är fråga om att konstatera förekomsten av vissa faktiska förhållanden, kan saken hellre handläggas av en annan myndighet. För det andra inverkar behovet av *muntlig handläggning*. För närvarande krävs det muntlig förhandling i alla fall där rätten har att pröva en fråga om bolags trädande i likvidation. Frågan är om det är nödvändigt. Om det krävs inslag av muntlighet, är det ett skäl att behålla domstolsprövning, i vart fall när alternativet är en myndighet som har hela riket som "domkrets".

Under remissbehandlingen av Domstolsutredningens betänkande har det uppkommit ytterligare frågor med anknytning till aktiebolagsrättsliga frågor. Särskilt PRV har i sitt remissvar framfört synpunkter på utformningen av bestämmelserna om tvångslikvidation och också föreslagit att en ny likvidationsgrund införs. Från bl.a. Stockholms tingsrätt har framförts att det bör övervägas om inte även vissa andra aktiebolagsrättsliga ärenden, såsom fusionsärenden samt ärenden om nedsättning av aktiekapital och reservfond, bör flyttas från tingsrätterna till PRV (se remissammanställningen, Ds 1993:5, del A s. 422 ff och del C s. 1447 ff). Tingsrätten har också i en skrivelse till Justitiedepartementet (dnr. 92-4074) kommit med ytterligare propåer i ämnet, främst vad gäller handläggningen av fusionsärenden. Med något smärre undantag avser jag inte att i detta lagstiftningsärende ta upp dessa nu nämnda frågor. Frågan om överflyttning av fusionsärendena från tingsrätterna till PRV kommer att tas upp i samband med beredningen inom Justitiedepartementet av Aktiebolagskommitténs delbetänkande (SOU 1992:83) Aktiebolagslagen och EG. Övriga frågor faller inom ramen för Aktiebolagskommitténs uppdrag (Dir. 1990:46 med tilläggsdirektiv 1991:89, 1991:98 och 1992:18).

3.2 De materiella likvidationsgrunderna

Min bedömning: I de fall likvidation av ett aktiebolag aktualiseras på grund av förlust av aktiekapitalet (13 kap. 2 § aktiebolagslagen), maktmissbruk (13 kap. 3 § aktiebolagslagen) eller att likvidationsskyldighet föreligger enligt bolagsordningen (13 kap. 4 § första stycket 1 aktiebolagslagen) skall allmän domstol alltjämt handlägga frågan.

Utredningens bedömning sammanfaller med min bedömning.

Remissinstanserna: Utredningens bedömning delas i stort sett av alla remissinstanser.

Skälen för min bedömning: I de fall som regleras i 13 kap. 2 § aktiebolagslagen (aktiekapitalförlust) är det styrelsen eller någon

annan intressent som ansöker om rättens beslut när bolagsstämman inte har beslutat om likvidation. Det är sannolikt frågan om ganska sällsynta situationer där det åtminstone i vissa fall torde vara fråga om att olika aktieägare har skilda uppfattningar. Det torde i så fall vara situationer som påminner om en tvistesituation. Dessa frågor om likvidation bör därför även i framtiden ligga kvar hos tingsrätterna.

Fråga om likvidation enligt 13 kap. 3 § aktiebolagslagen (maktmissbruk) på begäran av minoritetsaktieägare är en typisk domstolsuppgift. Dessa frågor bör därför även fortsättningsvis handhas av allmän domstol.

Det kan inträffa att det i ett aktiebolags bolagsordning föreskrivs att bolagets verksamhet skall upphöra när en viss händelse inträffar. Här råder i princip avtalsfrihet, varför sådana föreskrifter kan vara av de mest skiftande slag. Om bolagsstämman inte beslutar om likvidation, kan tvångslikvidation enligt 13 kap. 4 § första stycket 1 aktiebolagslagen bli aktuell. Det är fråga om sällsynta fall. Även här kan det förekomma att bakgrunden till ansökan står att finna i oenighet mellan olika aktieägare eller grupper av aktieägare. Det kan exempelvis gälla tolkningen av vad den åberopade bestämmelsen i bolagsordningen egentligen innebär. Det är alltså fråga om typisk tvistelösning i dessa fall. Dessa frågor bör därför även i framtiden handhas av allmän domstol.

3.3 De formella likvidationsgrunderna

Mitt förslag: Likvidation av ett aktiebolag på grund av att bolaget är försatt i konkurs som har avslutats med överskott och bolagsstämman inte har fattat beslut om likvidation (13 kap. 4 § första stycket 2 aktiebolagslagen), att bolaget saknar behörig styrelse eller verkställande direktör (13 kap. 4 § första stycket 3 aktiebolagslagen) eller att bolaget inte har sänt in årsredovisning till PRV för något av de två senaste räkenskapsåren (13 kap. 4 § första stycket 4 aktiebolagslagen) skall handläggas av PRV i stället för, som i dag, av allmän domstol.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: Utredningens förslag tillstyrks eller lämnas utan erinran av så gott som samtliga remissinstanser. Några instanser påpekar att frågor om utseende av likvidator och om ersättning till likvidator i vissa fall behöver utredas ytterligare.

Skälen för mitt förslag: Mitt förslag rör tre olika situationer.

Den första situationen är *konkursfallet*. Om ett aktiebolag försätts i konkurs och denna avslutas utan överskott - vilket är det vanliga - är bolaget enligt 13 kap. 19 § första stycket aktiebolagslagen upplöst när konkursen avslutas. Det kan emellertid undantagsvis inträffa att

det finns kvar tillgångar efter avslutandet av konkursen. För sådana fall föreskrivs i 13 kap. 19 § andra stycket aktiebolagslagen att bolagsstämman inom en månad från det att konkursen avslutades skall besluta att bolaget skall träda i likvidation. Om bolagsstämman inte inom föreskriven tid har fattat beslut om likvidation, skall tingsrätten enligt 13 kap. 4 § första stycket 2 aktiebolagslagen förordna att bolaget skall träda i likvidation.

Den andra situationen är *avsaknad av behörig ställföreträdare*. Ett aktiebolag skall ha en styrelse med minst tre ledamöter. Om aktiekapitalet eller maximikapitalet inte uppgår till en miljon kr., kan dock styrelsen bestå av en eller två ledamöter, om det finns minst en suppleant (8 kap. 1 § aktiebolagslagen). I ett aktiebolag vars aktiekapital eller maximikapital uppgår till minst en miljon kr. skall styrelsen utse en verkställande direktör (8 kap. 3 § aktiebolagslagen). Bolaget skall till PRV anmäla vem som har utsetts till styrelseledamot och verkställande direktör (8 kap. 15 § aktiebolagslagen). Om bolaget saknar till PRV anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt aktiebolagslagen, skall tingsrätten förordna att bolaget skall träda i likvidation (13 kap. 4 § första stycket 3 aktiebolagslagen).

Den tredje situationen är *försummelse att inge årsredovisning*. Ett aktiebolag skall avge årsredovisning för varje räkenskapsår. Redovisningen består av resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse (11 kap. 1 § aktiebolagslagen). Senast en månad efter det att bolagsstämman har fastställt resultaträkningen och balansräkningen skall avskrifter av årsredovisning och revisionsberättelse sändas in till PRV (11 kap. 3 § aktiebolagslagen). Om bolaget inte har sänt in årsredovisning för något av de senaste två räkenskapsåren, skall tingsrätten förordna att bolaget skall träda i likvidation (13 kap. 4 § första stycket 4 aktiebolagslagen).

Frågor om likvidation i de nu nämnda tre fallen prövas enligt 13 kap. 4 § tredje stycket aktiebolagslagen av tingsrätten på anmälan av PRV eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör, aktieägare, borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget. I de allra flesta fallen är det PRV som tar initiativ till handläggningen vid tingsrätt. Verket har skyldighet att anmäla till tingsrätt när det finns grund för likvidation enligt de nu aktuella bestämmelserna (se 50 § aktiebolagsförordningen). PRV:s anmälningar till tingsrätt avser i praktiken framför allt det fallet att bolaget inte har sänt in årsredovisning för något av de senaste två räkenskapsåren. Under senare år har PRV årligen givit in mellan 3 500 och 4 500 anmälningar (4 474 budgetåret 1991/92) enligt denna bestämmelse till tingsrätterna. Antalet anmälningar steg under budgetåret 1992/93 till 5 223. Relativt vanligt är också (1 666 fall budgetåret 1991/92 och 1 230 fall budgetåret 1992/93) att PRV anmäler att behörig styrelse saknas.

Hos PRV kontrolleras först att det finns förutsättningar för att göra

en anmälan till tingsrätt. Anmälan och utdrag ur aktiebolagsregistret sammanställs och skickas till rätten. I aktiebolagsregistret införs en uppgift om att bolaget har likvidationsanmälts och på vilken grund det har skett. När tingsrätten har fått anmälan, skall den utfärda kallelse till förhandling. Vid förhandlingen måste tre domare finnas tillgängliga för att rätten skall vara domför om ärendet visar sig vara tvistigt, vilket man vanligen inte vet förrän vid förhandlingen. Särskilt vid mindre tingsrätter leder detta till bekymmer. Inför förhandlingen måste rätten också förvissa sig om att det finns någon som är villig att åta sig ett eventuellt uppdrag som likvidator.

Flertalet anmälda bolag skickar emellertid under ärendets handläggning in de handlingar som tidigare har försummats till PRV. Ofta inger bolagen dessa handlingar endast någon dag innan tingsrätten skall hålla förhandling. Verket skriver till tingsrätten och återkallar sin anmälan samma dag som handlingarna har kommit in och för in en uppgift om återkallelsen i aktiebolagsregistret. Det återkallade likvidationsärendet avslutas sedan med att tingsrätten beslutar att avskriva ärendet. Tingsrätten översänder sitt beslut till PRV.

Av den här redogörelsen framgår att systemet med handläggning av likvidationsfrågor både hos PRV och hos tingsrätterna medför ett icke ringa dubbelarbete. Onekligen skulle det vara en stor och kostnadsbesparande rationalisering att låta PRV självt besluta om likvidation i de här fallen. Frågan är då om ärendenas beskaffenhet gör att de ändå bör ligga kvar hos tingsrätterna.

Först skall jag närmare granska om avgörandenas karaktär hindrar att de flyttas från tingsrätterna. När det gäller likvidation i *konkursfallet* (punkten 2) har rätten att undersöka om bolagsstämman inom föreskriven tid har beslutat om likvidation. Om den har det, finns det naturligtvis ingen anledning för rätten att också besluta om likvidation. Men om bolagsstämman inte har fattat beslut om likvidation, skall rätten besluta att bolaget skall träda i likvidation. Någon annan möjlighet finns inte. I fall av *avsaknad av behörig företrädare* (punkten 3) har rätten att - på grundval av PRV:s uppgifter - undersöka om det finns någon till registret anmäld behörig styrelse och verkställande direktör som skall finnas enligt aktiebolagslagen. Om det finns det, skall bolaget inte träda i likvidation, men om det inte finns det, har rätten inget annat val än att besluta att bolaget skall träda i likvidation. Likadant förhåller det sig i de fall då *årsredovisning saknas* (punkten 4). Rätten har bara att - på grundval av uppgifter från PRV - kontrollera om erforderliga behöriga räkenskapshandlingar har skickats in till verket. Om så inte är fallet, måste rätten besluta att bolaget skall träda i likvidation; något annat alternativ finns inte.

Jag kan i likhet med utredningen konstatera att det inte är frågan om några kvalificerade rättsliga överväganden i dessa fall av tvångslikvidation. Med något enstaka undantag är det ingen remissinstans som har anmält avvikande uppfattning. Det förekommer inte heller

i praktiken några svåra bevisbedömningar. Utredningen nämner också att det över huvud taget är mycket sällsynt att någon inställer sig till förhandling i dessa likvidationsärenden och att det är ännu mer sällsynt att det framförs invändningar mot innehållet i anmälan från PRV. I själva verket är det så att själva avgörandet i allmänhet är klart på förhand. Rättens tid upptas i stället framför allt av att hos PRV kontrollera att det inte kommit in några handlingar i sista stund och att kontrollera att alla formaliteter beträffande kallelser, delgivning och kungörelse är uppfyllda. I stället för rättsliga överväganden är det i dessa ärenden alltså fråga om att kontrollera förekomsten av vissa fakta. Enligt min mening är ärendenas karaktär sådan att en överflyttning från tingsrätterna till PRV av handläggningen av dessa ärenden är välmotiverad.

Nästa fråga som skall besvaras är om ärendena fordrar muntlig handläggning och av det skälet bör vara kvar hos tingsrätterna. Enligt nuvarande ordning avgör tingsrätterna, såsom har redovisats, dessa ärenden efter muntlig förhandling. Om handläggningen skulle flyttas till PRV, förutsätter det att handläggningen i stället kan vara helt och hållet skriftlig. Som jag redan har nämnt är det ovanligt att det över huvud taget inställer sig någon till de förhandlingar som tingsrätterna håller i dessa ärenden. Det talar för att en rent skriftlig handläggning skulle kunna fungera lika bra som den nuvarande muntliga handläggningen. PRV skulle då kunna delge bolaget ett föreläggande att yttra sig i ärendet eller att inkomma med efterfrågade handlingar. PRV skulle dessutom sätta in en kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar enligt vilken aktieägare och borgenärer ges tillfälle att inom viss tid komma in med skriftliga synpunkter i ärendet. De synpunkter det kan vara frågan om - exempelvis påpekande av felaktigheter i ansökan - är knappast sådana att det är nödvändigt med inslag av muntlighet i förfarandet. Enligt min uppfattning talar också detta för att ärendena kan flyttas bort från tingsrätterna. Remissinstanserna delar denna uppfattning.

Jag kan alltså sammanfattningsvis konstatera - precis som utredningen gör - att varken karaktären av de överväganden som skall göras i ärendena, behovet av muntlighet eller några andra omständigheter utgör hinder mot att avlasta tingsrätterna dessa ärenden. Men det finns ytterligare frågor att ta upp. De ärenden som enligt det sagda kan komma i fråga för en överflyttning till PRV är sådana där det oftast - men inte alltid - också är PRV som initierar ärendena. PRV har i dessa fall en skyldighet att göra en anmälan till rätten. Men som jag har nämnt kan också andra än PRV anhängiggöra sådana ärenden, även om det förekommer ganska sällan. En inte helt ovanlig situation är att kronofogdemyndigheten i egenskap av borgenär ansöker om att ett aktiebolag skall försättas i likvidation eftersom det saknas behörig styrelse för bolaget och det därmed inte finns någon som kan ta emot en sådan uppmaning att betala klar och förfallen skuld som avses i 2 kap. 9 § konkurslagen (1987:672). Ibland

har det förekommit att det beträffande samma bolag finns en ansökan från kronofogdemyndigheten och en anmälan från PRV. En möjlighet skulle vara att låta PRV handlägga bara de ärenden där det är verket självt som har tagit initiativet till att frågan om likvidation tas upp, alltså den absoluta merparten av ärendena. De fåtaliga fall där någon annan än PRV, exempelvis en aktieägare eller en borgenär, ansöker om likvidation skulle då även i fortsättningen handhas av tingsrätterna. Utredningen pekar på att en sådan uppdelning kan medföra olägenheter av skilda slag. Allvarligast skulle antagligen vara risken för att en fråga om likvidation beträffande ett bolag samtidigt skulle vara föremål för prövning både hos PRV och vid en tingsrätt. Utredningens slutsats blir att alla ärenden enligt 13 kap. 4 § första stycket 2 - 4 aktiebolagslagen, alltså även de där någon annan än PRV är initiativtagare, skall handläggas av PRV. Det är ingen av remissinstanserna som har något att erinra mot att PRV även handlägger ärenden som har initierats av någon annan. Min slutsats är densamma som utredningens.

En annan fråga som utredningen tar upp, liksom ett antal remissinstanser, är det förhållandet att en överflyttning till PRV av de nu diskuterade likvidationsärendena kommer att innebära att ärenden om likvidation av aktiebolag kommer att handläggas i olika ordning beroende på likvidationsgrunden. Ärenden enligt 13 kap. 4 § första stycket 2 - 4 aktiebolagslagen - den absoluta merparten av ärendena - kommer att handläggas av PRV medan de relativt fåtaliga övriga ärendena även i fortsättningen kommer att handläggas av tingsrätterna. Någon remissinstans varnar för att detta kan skapa förvirring. Utredningen anser dock att en sådan uppdelning inte innebär några betydande nackdelar. Enligt min uppfattning är det givetvis i och för sig en nackdel att likvidationsfrågor beroende på likvidationsgrunden kan handläggas endera av PRV eller av allmän domstol. Denna nackdel bedömer jag dock i detta sammanhang som mycket liten. Min slutsats blir - liksom utredningens - att övervägande skäl talar för att likvidationsärenden som grundas på 13 kap. 4 § första stycket 2 - 4 aktiebolagslagen i framtiden skall handläggas av PRV.

Till sist i detta avsnitt skall jag ta upp en fråga som inte är alldeles problemfri. En konsekvens av att vissa likvidationsärenden flyttas till PRV blir att verket också har att utse likvidator i dessa fall. Till likvidator utses vanligen en advokat. En likvidator har till uppgift att förvandla bolagets egendom till pengar, betala bolagets skulder och fördela ett eventuellt överskott bland aktieägarna. Likvidatorn har rätt till ersättning ur bolagets tillgångar. Det kan vara svårt att få tag i någon lämplig person som vill åta sig uppdraget som likvidator, särskilt som det i de aktuella likvidationsärendena ofta är fråga om bolag med mycket ringa tillgångar och det därför kan vara svårt för likvidatorn att få ersättning för sitt uppdrag. Utredningen antar att tingsrätterna med sin goda kännedom om advokater och andra jurister på orten har bättre förutsättningar än PRV att finna lämpliga likvida-

torer. Utredningen säger dock samtidigt att problemet inte skall överdrivas. PRV säger i sitt remissyttrande att svårigheterna att finna lämpliga likvidatorer inte bör vara större för verket än för tingsrätterna. Enligt min uppfattning bör det finnas goda förutsättningar för PRV att finna former för utseende av lämpliga likvidatorer.

En närbesläktad fråga är frågan om ersättning till likvidatorer. Enligt huvudregeln skall likvidatorns arvode betalas av medel från det likviderade bolaget. I de fall det saknas medel till täckande av likvidatorns ersättningsanspråk gäller att andra advokater än sådana som är verksamma vid allmän advokatbyrå inte kan tillerkännas ersättning av allmänna medel för uppdrag som likvidator. Det är möjligt att en sådan ordning inte är tillfredsställande. Bl.a. PRV anser i sitt remissyttrande att det är väsentligt att ersättningsfrågan utreds. Utredningen behandlar inte frågan närmare. Jag saknar underlag för att nu lägga fram något förslag i denna fråga. Det kan möjligen finnas anledning att återkomma till den i annat sammanhang.

3.4 Handläggning av överflyttade likvidationsärenden

Mitt förslag: De nuvarande reglerna i aktiebolagslagen för rätts handläggning av likvidationsärenden skall - med undantag för bestämmelser om muntlig förhandling - också i huvudsak gälla för handläggningen hos PRV.

Utredningens förslag överensstämmer i stort med mitt förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker eller lämnar förslaget i dessa delar utan erinran. Några instanser - främst PRV - har lämnat vissa synpunkter på utformningen av handläggningsreglerna.

Skälen för mitt förslag: De ärenden som enligt mitt förslag skall flyttas över till PRV kommer, i den mån inga särskilda förfaranderegler tillskapas, att handläggas enligt förvaltningslagen (1986:223). Utredningen föreslår att det i aktiebolagslagen skrivs in regler för verkets handläggning som motsvarar de nuvarande reglerna för rätts handläggning med de ändringar som föranleds av att förfarandet blir helt skriftligt. Det bör alltså föreskrivas att verket skall förelägga bolaget samt aktieägare och borgenärer, som vill yttra sig i ärendet eller inkomma med begärda handlingar, att göra det senast en viss dag efter vilken frågan om skyldighet för bolaget att träda i likvidation skall prövas. Några särskilda förfaranderegler därutöver anser utredningen inte vara erforderliga. Ingen remissinstans har på denna punkt avvikande uppfattning. Det har inte heller jag.

Några instanser har däremot lämnat synpunkter på vissa detaljer vad gäller utformningen av handläggningsreglerna. Det har bl.a. påtalats

ett behov av att det av regelverket klart framgår att ett yttrande eller efterfrågade handlingar inte beaktas, om de ges in först efter det att den frist som angivits i föreläggandet har löpt ut. Enligt min mening är det tämligen självklart att en av myndighet utsatt frist skall respekteras. Om ett yttrande eller motsvarande ges in först efter det att fristen har löpt ut men innan ärendet är avgjort kan man dock tänka sig att myndigheten får beakta yttrandet eller t.o.m. skall vara tvungen att beakta det. I förevarande fall där fråga är om handläggning av ett stort antal ärenden och i de allra flesta en granskning av endast formell karaktär, kan det emellertid vara befogat med en regel som innebär att utgången av den utsatta fristen innebär en absolut sista möjlighet för en intressent att få ett yttrande beaktat. Det skulle innebära att PRV då verket fattar sitt beslut inte behöver kontrollera om någon har yttrat sig efter det att fristen har löpt ut. Å andra sidan torde det inte vara förenat med några större besvär för verket att göra en sådan kontroll. Dessutom gäller för *tingsrättens* handläggning enligt 13 kap. 4 § aktiebolagslagen att det finns möjlighet att innan handläggningen avslutats styrka att likvidationsgrunden har upphört (se också NJA 1987 s. 619 och NJA 1989 s. 516). Enligt min mening kan det finnas skäl att ha en likartad regel för PRV:s handläggning. För att flytta över vissa ärenden till PRV är det inte heller nödvändigt att göra en sådan ändring som nu diskuteras. Enligt min mening bör därför den regel som nu gäller för handläggningen vid tingsrätten i motsvarande mån gälla även för handläggningen hos PRV.

En annan fråga som har uppmärksamats under remissbehandlingen är frågan om likvidatorernas anmälningsskyldighet enligt 13 kap. 7 § tredje stycket aktiebolagslagen. Enligt den gällande regleringen ankommer det på de utsedda likvidatorerna att anmäla besluten för registrering. Sådana anmälningar skall riktas till PRV. Bestämmelsen om anmälningsskyldighet har kritiserats i en tidigare framställning till Justitiedepartementet (se dnr 91-4083). Enligt min mening kan det nu vara lämpligt att slopa kravet på anmälan i de fall då PRV själv har beslutat om likvidation och om utseende av likvidatorer. I dessa fall bör det ankomma på PRV att självant registrera besluten. Likvidatorernas anmälningsplikt kan enligt min mening slopas även när likvidationen har beslutats av domstol vare sig det har skett med stöd av 2-4 §§ eller efter överklagande av PRV:s beslut i ärenden enligt 13 kap. 4 a § eller 7 §. I dessa fall får det i stället ankomma på domstolen att anmäla besluten till PRV för registrering. För att PRV också skall få kännedom om vid tingsrätten pågående likvidationsärenden bör rätten även till PRV anmäla att en ansökan om likvidation eller att likvidator skall utses har kommit in till rätten.

Under remissbehandlingen har också frågan väckts om vem som skall fatta beslut om entledigande av en likvidator. Sådant beslut fattas för närvarande av rätten. Enligt min mening bör den instans som förordnar likvidator också i förekommande fall fatta beslut om entledigande av likvidatorn. Detta fordrar ingen ändring i aktiebolags-

Även i övrigt har det under remissbehandlingen kommit fram synpunkter avseende detaljer på utformningen av handläggningsreglerna. Jag återkommer till dessa i specialmotiveringen till de enskilda lagrum som berörs.

3.5 Överklagande av beslut om likvidation m.m.

Mitt förslag: PRV:s beslut skall kunna överklagas till tingsrätt, som då skall vara domför med en lagfaren domare.

Utredningens förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna har i denna del i huvudsak tillstyrkt utredningens förslag eller lämnat det utan erinran. Några remissinstanser anser att tingsrätt skall vara domför med tre lagfarna domare när PRV:s beslut överprövas. Å andra sidan framhåller vissa andra instanser att det är angeläget att tingsrätten är domför med ensamdomare.

Skälen för mitt förslag: Som jag redan har nämnt är det ytterst sällan som det förekommer några invändningar i sak i de nu aktuella likvidationsärendena. Härtill kommer att förvaltningslagens omprövningsregler ger vidsträckta möjligheter för PRV att ändra sina egna beslut om de visar sig ha blivit felaktiga. Omprövningsinstitutet innebär dock inte att verket kan ta hänsyn till redovisningshandlingar som skulle ha ingivits före verkets likvidationsbeslut men ingivits först efter detta inför omprövningen. Trots det sagda anser utredningen att det är nödvändigt att det ges en möjlighet att överklaga verkets beslut. Jag, och även remissinstanserna, delar denna uppfattning. En av grundtankarna i Domstolsutredningens betänkande är att så långt som det är möjligt låta den första domstolsprövningen i olika fall ske i lägsta domstolsinstans. I konsekvens med denna princip föreslår utredningen att PRV:s beslut skall kunna överklagas till tingsrätt. Utredningen påpekar att tingsrätterna dessutom har goda kunskaper om dessa ärenden och ju även i framtiden skall handlägga de mer kvalificerade ärendena om likvidation. Tingsrätterna handlägger också tvistemål där aktiebolagsrättsliga regler tillämpas. Jag instämmer i utredningens bedömning som delas av det stora flertalet av remissinstanserna och föreslår alltså att PRV:s beslut skall kunna överklagas till tingsrätten i den ort där bolagets styrelse har sitt säte.

Parterna i likvidationsärendet skall enligt 21 § förvaltningslagen normalt underrättas om beslutet. Vem som får överklaga och hur ett beslut överklagas framgår av 22 - 25 §§ förvaltningslagen om inga särskilda regler ges i aktiebolagslagen. Med ett undantag finns det ingen anledning att här ta upp en diskussion om några särskilda

regler. Undantaget gäller frågan från vilken tidpunkt ett beslut skall överklagas. I 23 § förvaltningslagen föreskrivs att ett beslut skall överklagas inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I rättegångsbalken är däremot huvudregeln att slutliga beslut får överklagas inom tre veckor från dagen för beslutet. Systemet enligt förvaltningslagen ger givetvis de bästa garantierna mot att den enskilde försitter möjligheten att överklaga. Å andra sidan innebär det en betydande rättsosäkerhet för de intressenter som har ett berättigat intresse av att beslutet blir slutgiltigt vid en bestämd tidpunkt. Systemet är också dyrare för samhället i och med att delgivning måste ske. I just dessa fall kan det dessutom bli fråga om att delge besluten med en större och på förhand svårbestämbar krets, eftersom beslutet kan tänkas angå flera personer (se 23 § förvaltningslagen). Det förhåller sig dessutom så att tingsrätternas slutliga avgöranden i dag i dessa ärenden kan överklagas inom tre veckor från dagen för avgörandet. Enligt min mening finns det ingen anledning att ändra på denna ordning. Jag föreslår därför att det i aktiebolagslagen föreskrivs att överklaganden av PRV:s beslut i dessa likvidationsärenden skall göras inom tre veckor från dagen för beslutet.

När det gäller förfarandet vid tingsrätterna i de överklagade ärendena föreslår Domstolsutredningen i betänkandet att den domstolsförfarandelag som utredningen också föreslår skall bli tillämplig. Förslaget bygger på att förvaltningsprocesslagen (1971:291) och ärendelagen upphävs. Remissinstanserna avstyrker nära nog genomgående att det införs en gemensam förfarandelag för de allmänna domstolarna och de allmänna förvaltningsdomstolarna. Enskildheter i förslaget får emellertid ett mycket mer positivt gensvar och flera instanser tillstyrker i allmänhet att förvaltningsprocesslagen och ärendelagen revideras huvudsakligen i enlighet med Domstolsutredningens förslag. En reform av ärendelagen bör kunna genomföras inom en inte allt för avlägsen framtid. I avvaktan härpå blir den nu gällande ärendelagen tillämplig i de fall ett beslut av PRV överklagas till tingsrätt. Ärendelagen torde fylla behovet av förfaranderegler i dessa ärenden. På en punkt finner jag det dock angeläget att ta upp en diskussion. Det gäller frågan om tingsrättens sammansättning i ärendena. Enligt ärendelagen skall tingsrätten, om inte annat föreskrivits, bestå av tre lagfarna domare om ärendet är tvistigt. Utredningen föreslår att de överklagade ärendena skall avgöras av *en* lagfaren domare. Flera remissinstanser framhåller att det är angeläget att sammansättningen blir den av utredningen föreslagna. Några remissinstanser anser dock att tingsrätten bör bestå av tre lagfarna domare. Med hänsyn till de nu diskuterade ärendenas karaktär och till den allmänna utveckling mot ett ökat utrymme för en sammansättning med ensamdomare anser jag att tingsrätten i de nu aktuella fallen bör bestå av en lagfaren domare. Det är också den ordning som från och med den 1 januari 1994 kommer att gälla beträffande bl.a. utsökningsmål som överklagas från kronofogdemyndigheterna till tingsrätt (prop. 1992/93:216 s. 76 ff,

Innebörden av utredningens förslag om en ny förfarandelag är bl.a. också att ett avgörande av tingsrätt skall kunna överklagas till hovrätt och sedan vidare till Högsta domstolen. Den instansordningen anser jag vara given i fall då ett likvidationsbeslut överklagas. Några inskränkningar i rätten att överklaga ett beslut av tingsrätt i dessa frågor bör inte komma i fråga. Däremot kan man fråga sig om inte en fullständig prövning i hovrätt skall förutsätta att hovrätten först har meddelat prövningstillstånd. En sådan ordning gäller för överklagande av bl.a. utskökningsmål som först har prövats av kronofogdemyndigheten och sedan av tingsrätten (prop. 1992/93:216 s. 75). Likvidationsärenden som förs vidare till hovrätt är dock mycket få. Regler om prövningstillstånd för sådana ärenden skulle därför inte bidra i någon nämnvärd utsträckning till att lindra hovrätternas arbetsbörda. Frågan om handläggningen av s.k. domstolsärenden och överklagande av sådana ärenden från tingsrätt kan dessutom inom en inte alltför avlägsen framtid väntas få en generell lösning i samband med att ärendelagen revideras och hovrättsprocessen ses över. Det kan dessutom finnas anledning att närmare undersöka hur ett system med prövningstillstånd i dessa hänseenden går att förena med det aktiebolagsrättsliga systemet i stort. Jag är därför för närvarande inte beredd att föreslå regler om prövningstillstånd vid överklagande av tingsrättsbeslut i likvidationsärenden.

3.6 Likvidation av andra juridiska personer

Min bedömning: Likvidationsärenden enligt andra lagar än aktiebolagslagen bör även fortsättningsvis handhas av tingsrätt.

Utredningens bedömning överensstämmer med min.

Remissinstanserna har överlag inget att erinra mot utredningens bedömning. PRV påpekar dock att vissa av dessa ärenden bör kunna anförtros PRV om verket blir huvudman för handels- och föreningsregistren.

Skälen för min bedömning: Det är inte bara aktiebolag utan även andra bolag och föreningar som kan bli föremål för likvidation.

När det gäller *bankaktiebolag, sparbanker och föreningsbanker* finns regler om tvångslikvidation (10 kap. 2 - 6 §§ bankaktiebolagslagen [1987:618], 2 - 4 §§ sparbankslagen [1987:619] och 9 kap. 2 - 6 §§ föreningsbankslagen [1987:620]). Likvidationsgrunderna överensstämmer delvis med likvidationsgrunderna enligt aktiebolagslagen, men är i vissa delar utformade med hänsyn till de speciella förhållanden som råder i en bankrörelse. Beträffande alla tre slagen av banker är det Finansinspektionen som är registreringsmyndighet och som kan göra anmälan till rätten i frågor om likvidation.

Beträffande *ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar och sambruksföreningar* finns regler om tvångslikvidation som i väsentliga avseenden stämmer överens med dem som finns i aktiebolagslagen (11 kap. 3 - 6 §§ lagen om ekonomiska föreningar [1987:667], 9 kap. 29 § bostadsrättslagen [1991:614] och 16 § lagen om sambruksföreningar [1975:417]). I dessa fall var det tidigare länsstyrelsen som var registreringsmyndighet och som kunde göra anmälan till rätten. Sedan den 1 januari 1993 är PRV registreringsmyndighet (se prop. 1992/93:27). Enligt övergångsbestämmelserna kan dock en länsstyrelse även fortsättningsvis och längst till den 1 januari 1995 vara registreringsmyndighet. Registreringsansvaret kommer alltså att överflyttas etappvis.

När det gäller *understödsföreningar* finns vissa regler om tvångslikvidation i 44 och 45 §§ lagen (1972:262) om understödsföreningar. Det är Finansinspektionen som är registreringsmyndighet och som kan göra anmälan till rätten.

Vad gäller *handelsbolag, kommanditbolag och enkla bolag* finns däremot inga regler om tvångslikvidation. Rätten har ingen befattning med frågor om likvidation av sådana bolag annat än att en bolagsman i vissa fall kan ansöka hos rätten om att denna skall utse likvidator (2 kap. 37 §, 3 kap. 1 § och 4 kap. 7 § lagen [1980:1102] om handelsbolag och enkla bolag).

Utredningen anger att samtliga här angivna regler om tvångslikvidation tillämpas i ett mycket fåtal fall och att belastningen på tingsrätterna kan sägas vara försumbar. Det är därför enligt utredningen inte mycket att vinna för domstolsväsendet med en överflyttning av dessa ärenden. Härtill kommer att det enligt utredningen knappast finns någon myndighet som skulle kunna ta emot frågor om likvidation beträffande alla de angivna juridiska personerna utan det skulle bli fråga om att dela upp ärendena mellan de olika registreringsmyndigheterna och tingsrätterna. En sådan uppdelning anser utredningen innebära avsevärda nackdelar.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot utredningens slutsatser i denna del. PRV ha dock anfört att verket - för det fall PRV blir huvudman för handels- och föreningsregistren - bör ta över beslutanderätten från tingsrätterna när det gäller att förordna likvidator för handelsbolag, kommanditbolag och enkla bolag samt även i stället för tingsrätterna besluta om likvidation av ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar och sambruksföreningar. PRV har numera, som nämnts, tagit över registreringsansvaret från länsstyrelserna för handels- och föreningsregistren. Genomförandet av övergången kommer dock att ske etappvis fram till den 1 januari 1995. Enligt min mening bör man avvakta genomförandet av denna övergång innan man överväger att föra över nu diskuterade likvidationsbeslut från tingsrätterna till PRV. Likvidationsärenden enligt andra lagar än aktiebolagslagen bör alltså åtminstone tills vidare handhas av tingsrätterna.

De föreslagna ändringarna är inte förenade med några ökade kostnader för staten. Ändringarna medför en rationalisering genom att ett led tas bort ur en kedja av beslutsfattare. I stället för att PRV skall skicka anmälningar i ungefär 6 000 ärenden till landets 97 tingsrätter kan verket självt fatta beslut i ärendena. PRV räknar med att man för att klara de tillkommande uppgifterna behöver ett personaltillskott med sex personer samt att vissa investeringar måste göras i datautrustning och utveckling av dataprogram (totalt 2,2 mkr. enligt verkets beräkningar). PRV - vars verksamhet är helt avgiftsfinansierad - kan få tackning för dessa ökade kostnader inom ramen för det nuvarande avgiftssystemet. Den minskning av personalbehovet som uppkommer på flera av landets tingsrätter blir inte särskilt stor och det finns anledning att tro att domstolsväsendet inte omedelbart kan tillgodogöra sig arbetslindringen.

Statens kostnader för kungörelser och delgivningar enligt 13 kap. 6 § aktiebolagslagen bör tills vidare belasta samma anslag som hittills. Reformen är med andra ord i denna del kostnadsneutral.

5 Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna bör kunna träda i kraft den 1 april 1994. De ärenden som har anhängiggjorts vid tingsrätterna före detta datum bör tingsrätterna slutföra handläggningen av. I övrigt behövs inga övergångsbestämmelser.

6 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom Justitiedepartementet upprättats förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385).

Jag har i ärendet samrätt med statsrådet Laurén.

Förslaget har granskats av *Lagrådet*.

7 Specialmotivering

Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

13 kap.

4 §

Paragrafen har ändrats på så sätt att de nuvarande punkterna 2-4 i första stycket, dvs. de fall där det föreslås att PRV skall ta över uppgiften att besluta om likvidation, har flyttats till en ny paragraf. Kvar i 4 § finns en bestämmelse om att rätten skall besluta om lik-

4 a §

Paragrafen innehåller de föreslagna nya reglerna om att PRV skall besluta om likvidation i vissa fall. Reglerna om i vilka fall likvidationsskyldighet föreligger har i sak oförändrade flyttats från 4 §.

I paragrafens *andra stycke* föreskrivs att beslut om likvidation inte skall meddelas, om det innan handläggningen har avslutats visas att likvidationsgrunden har upphört. Det kan inte heller bli aktuellt att enligt 27 § förvaltningslagen ompröva ett beslut om likvidation på grund av att exempelvis räkenskapshandlingar har kommit in till registreringsmyndigheten efter likvidationsbeslutet. I en sådan situation kan man inte hävda att likvidationsbeslutet var uppenbart oriktigt, vilket är en förutsättning för omprövning enligt förvaltningslagen (jfr också NJA 1987 s. 619).

I *tredje stycket* anges vem som kan initiera ett likvidationsärende enligt denna paragraf. Regleringen motsvarar vad som föreskrivs i 4 §.

5 a §

Paragrafen som är ny innehåller bestämmelser om förfarandet hos PRV i ärenden om likvidation enligt den föreslagna nya 4 a §. Som har framgått av den allmänna motiveringen är förfarandet helt och hållet skriftligt. Utöver reglerna i förevarande paragraf gäller förvaltningslagen för förfarandet hos PRV.

5 b §

Paragrafen som är ny motsvarar i vissa delar vad som hittills följt av 7 § tredje stycket.

Av bestämmelsen framgår att rätten till PRV skall anmäla när det har kommit in en ansökan om likvidation till domstolen och att rätten till PRV skall anmäla när man har beslutat om likvidation och om förordnande av likvidator.

6 §

Paragrafen behandlar frågan om kostnader i ärenden om likvidation. Den har ändrats som en följd av ändringen i 4 a § om att vissa likvidationsärenden skall handläggas av PRV i stället för av tingsrätt.

7 §

I paragrafens *första stycke*, som handlar om utseende av likvidator, har införts en regel enligt vilken PRV skall utse likvidator i samband med att verket beslutar att ett bolag skall träda i likvidation. I de fall bolagsstämman har fattat beslut om likvidation har den ändringen

gjorts att stämman skall anmäla detta till PRV - och inte till rätten - Prop. 1993/94:43
som då skall utse likvidator.

Av *andra stycket* stycket framgår att det ankommer på PRV att förordna likvidator även i vissa övriga fall när likvidator saknas. Förordnande av likvidator i dessa fall skall ske på myndighetens eget initiativ. Det förhållandet att det åligger PRV att i dessa fall förordna likvidator på eget initiativ hindrar givetvis inte att annan vars rätt berörs anmäler behovet till PRV.

Föreskriften i *tredje stycket* om att likvidatorerna skall anmäla sina beslut till registreringsmyndigheten har upphävts och ersatts av nya regler i 5 b §. I stycket anges i stället att registrering skall ske av beslut om likvidation och om förordnande av likvidator som har fattats av rätten eller registreringsmyndigheten.

18 kap.

8 §

Paragrafen är ny. I *första stycket* anges att ett beslut av PRV i ett likvidationsärende kan överklagas till tingsrätt. Forumregeln har utformats i enlighet med 10 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken. Av första stycket framgår också att skrivelsen med överklagandet skall ges in inom tre veckor från dagen för beslutet. PRV behöver alltså inte delge sina beslut i dessa fall. I övrigt gäller förvaltningslagens regler.

Av *andra stycket* framgår att ärendelagen är tillämplig för tingsrättens handläggning av överklagade ärenden. Tingsrätten skall dock alltid bestå av en lagfaren domare, vilket uttryckligen framgår av paragrafen.

Ikraftträdande

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 1994. Av övergångsbestämmelserna framgår att tingsrätterna skall slutföra handläggningen av de ärenden som har anhängiggjorts för denna tidpunkt.

8 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385).

9 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden lagt fram.

Förslag till

Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975:1385)¹
dels att 13 kap. 4, 6 och 7 §§, rubriken närmast före 13 kap. 5 §
samt rubriken till 18 kap. skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 13 kap. 4 a och
5 a §§ samt 18 kap. 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

4 §

Rätten förordnar att bolaget skall
träda i likvidation, om

Rätten förordnar att bolaget skall
träda i likvidation, om likvida-
tionsskyldighet föreligger enligt
bolagsordningen.

1. likvidationsskyldighet före-
ligger enligt bolagsordningen,

2. bolaget är i konkurs som av-
slutas med överskott och bolags-
stämman icke inom föreskriven
tid fattat beslut om likvidation
enligt 19 §,

3. bolaget saknar till registret
anmäld behörig styrelse eller
verkställande direktör som skall
finnas enligt denna lag,

4. bolaget ej har enligt 11 kap.
3 § sänt in årsredovisning för
något av de senaste två räk-
ningsåren, eller

5. förhållandet mellan antalet
bundna och antalet fria aktier
strider mot förebehåll enligt
17 kap. 1 § och bolaget ej efter-
kommit registreringsmyndighe-
tens föreläggande enligt 17 kap.
5 § eller 6 §.

Beslut om likvidation meddelas dock ej, om det styrkes att
likvidationsgrunden upphört under ärendets handläggning i tings-
rätten.

¹ Lagen omtryckt 1982:379.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör eller aktieägare. *I fall som avses i nämnda stycke 2-4 prövas frågan på ansökan även av borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som kan företräda bolaget.*

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör eller aktieägare.

4 a §

Registreringsmyndigheten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

1. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman icke inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

2. bolaget saknar till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag,

3. bolaget ej har enligt 11 kap. 3 § sänt in årsredovisning för något av de senaste två räkenskapsåren, eller

4. förhållandet mellan antalet bundna och antalet fria aktier strider mot förebehåll enligt 17 kap. 1 § och bolaget ej efterkommit registreringsmyndighetens föreläggande enligt 17 kap. 5 eller 6 §.

Beslut om likvidation meddelas dock ej, om det styrkes att likvidationsgrunden upphört under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten.

Fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av registreringsmyndighetens självant eller på ansökan av styrelsen,

styrelseledamot, verkställande direktör, aktieägare, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som kan företräda bolaget.

Förfarandet hos rätten**Förfarandet hos rätten och registreringsmyndigheten****5 a §**

I ärende enligt 4 a § skall registreringsmyndigheten förelägga bolaget samt aktieägare och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att inkomma med skriftligt yttrande till myndigheten inom viss tid, efter vilken fråga om skyldighet för bolaget att träda i likvidation skall prövas. Föreläggandet skall delges bolaget, om det kan ske på annat sätt än enligt 15-17 §§ delgivningslagen (1970:428). Föreläggandet skall kungöras genom registreringsmyndighetens försorg i Post- och Inrikes tidningar minst två och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

6 §

Har sökanden fått vidkännas kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ärende enligt 2 *eller* 4 §, skall gottgörelse härför utgå av bolagets medel, om bolaget förpliktats träda i likvidation eller rätten eljest finner det skäligt. *När anmälan gjorts av registreringsmyndigheten*, skall dessa kostnader ersättas av bolaget eller, om bolaget saknar tillgångar, av statsverket.

Har sökanden fått vidkännas kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ärende enligt 2, 4 *eller* 4 a §, skall gottgörelse härför utgå av bolagets medel, om bolaget förpliktats träda i likvidation eller rätten eller, i fall som avses i 4 a §, registreringsmyndigheten eljest finner det skäligt. *I ärende som tagits upp av registreringsmyndigheten självmant* skall dessa kostnader ersättas av bolaget eller, om bolaget saknar tillgångar, av statsverket.

7 §²

När bolagsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till rätten och denna skall därefter utan dröjsmål utse en eller flera likvidatorer. Domstol som fattar beslut att bolaget skall träda i likvidation skall samtidigt utse en eller flera likvidatorer. Likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

När bolagsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till rätten och denna skall därefter utan dröjsmål utse en eller flera likvidatorer. När en domstol eller registreringsmyndigheten fattar beslut att bolaget skall träda i likvidation skall domstolen eller myndigheten samtidigt utse en eller flera likvidatorer. Likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Saknar aktiebolag, som trätt i likvidation, till registret anmäld behörig likvidator, skall rätten förordna en eller flera likvidatorer efter anmälan av registreringsmyndigheten eller ansökan av aktieägare, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som kan företräda bolaget.

Likvidatorerna skall genast för registrering anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator.

Bestämmelserna i denna lag om styrelse och styrelseledamöter äger motsvarande tillämpning på likvidator, i den mån ej annat följer av detta kapitel.

Uppdrag att vara revisor upphör icke genom att bolaget träder i likvidation. Bestämmelserna i 10 kap. äger tillämpning under likvidation. Revisionsberättelsen skall innehålla uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidationen onödigt fördröjes.

18 kap. Registrering m.m.

18 kap. Registrering, överklagande m.m.

8 §

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 13 kap. 4 a § får överklagas till tingsrätten i den ort där bolagets styrelse har eller senast har haft sitt säte eller, om styrelsens säte inte varit bestämt eller bolaget aldrig har haft något styrelse,

²Senaste lydelse 1983:453.

den ort där förvaltningen förs.

Beträffande överklaganden enligt denna paragraf gäller lagen (1993:000) om förfarandet i mål i förvaltningsdomstol och i vissa mål i allmän domstol (domstolsförfarandelagen).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993. Frågor som enligt 13 kap. 4 § i dess hittillsvarande lydelse anhängiggjorts vid tingsrätt före ikraftträdandet handläggs enligt äldre bestämmelser.

Förslag till

Lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (1975:1385)¹

dels att 13 kap. 4, 6 och 7 §§ skall ha följande lydelse

dels att rubriken närmaste före 13 kap. 5 § skall lyda "Förfarandet hos rätten och registreringsmyndigheten" och rubriken till 18 kap. skall lyda "Registrering, överklagande m.m.",

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 13 kap. 4 a, 5 a och 5 b §§ samt 18 kap. 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

4 §²

Rätten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

Rätten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om likvidationsskyldighet föreligger enligt bolagsordningen.

1. likvidationsskyldighet föreligger enligt bolagsordningen,

2. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman icke inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

3. bolaget saknar till registret anmäld behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag, eller

4. bolaget ej har enligt 11 kap. 3 § sänt in årsredovisning för något av de senaste två räkenskapsåren.

Beslut om likvidation meddelas dock ej, om det styrkes att likvidationsgrunden upphört under ärendets handläggning i tingsrätten.

Fråga om likvidation enligt första stycket prövas på anmälan av registreringsmyndigheten eller på ansökan av styrelsen, styrelse

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om det under ärendets handläggning i tingsrätten visas att likvidationsgrunden har upphört.

¹Lagen omtryckt 1993:150.

²Senaste lydelse 1992:1238.

ledamot, verkställande direktör eller aktieägare. I fall som avses i nämnda stycke 2-4 prövas frågan på ansökan även av borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som kan företräda bolaget.

ledamot, verkställande direktör eller aktieägare.

4 a §

Registreringsmyndigheten förordnar att bolaget skall träda i likvidation, om

1. bolaget är i konkurs som avslutas med överskott och bolagsstämman inte inom föreskriven tid fattat beslut om likvidation enligt 19 §,

2. bolaget inte har anmält till registret sådan behörig styrelse eller verkställande direktör som skall finnas enligt denna lag, eller

3. bolaget inte har sänt in årsredovisning enligt 11 kap. 3 § för något av de senaste två räkenskapsåren.

Beslut om likvidation meddelas dock inte, om det under ärendets handläggning hos registreringsmyndigheten visas att likvidationsgrunden har upphört.

Fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av registreringsmyndigheten självant eller på ansökan av styrelsen, styrelseledamot, verkställande direktör, aktieägare, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

5 a §

I ärende enligt 4 a § skall registreringsmyndigheten förelägga bolaget samt aktieägare och

borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till myndigheten inom viss tid. Föreläggandet skall delges bolaget, om det kan ske på annat sätt än enligt 15-17 §§ delgivningslagen (1970:428). Föreläggandet skall genom registreringsmyndighetens försorg kungöras i Post- och Inrikes Tidningar minst två och högst fyra månader före utgången av den utsatta tiden.

5 b §

När en ansökan om likvidation eller om utseende av likvidator har kommit in till rätten skall detta genast anmälas till registreringsmyndigheten. Rätten skall också anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator till registreringsmyndigheten.

6 §

Har sökanden fått vidkännas kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ärende enligt 2 eller 4 §, skall gottgörelse härför utgå av bolagets medel, om bolaget förpliktas träda i likvidation eller rätten eljest finner det skäligt. När anmälan gjorts av registreringsmyndigheten, skall dessa kostnader ersättas av bolaget eller, om bolaget saknar tillgångar, av statsverket.

Har sökanden haft kostnader för delgivning eller kungörelse samt för expeditioner i ärende enligt 2, 4 eller 4 a §, skall ersättning för detta lämnas av bolagets medel, om bolaget förpliktas träda i likvidation eller rätten eller, i fall som avses i 4 a §, registreringsmyndigheten annars finner det skäligt. När likvidationsfrågan har väckts av registreringsmyndigheten skall dessa kostnader ersättas av bolaget eller, om bolaget saknar tillgångar, av staten.

7 §³

När bolagsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till rätten och denna skall därefter utan dröjsmål utse en eller flera likvidatorer. Domstol som fattar beslut att bolaget skall träda i likvidation skall samtidigt utse en eller flera likvidatorer. Likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Saknar aktiebolag, som trätt i likvidation, till registret anmäld behörig likvidator, skall rätten förordna en eller flera likvidatorer efter anmälan av registreringsmyndigheten eller ansökan av aktieägare, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som kan företräda bolaget.

Likvidatorererna skall genast för registrering anmäla beslut om likvidation och förordnande av likvidator.

Bestämmelserna i denna lag om styrelse och styrelseledamöter äger motsvarande tillämpning på likvidator, i den mån ej annat följer av detta kapitel.

Uppdrag att vara revisor upphör icke genom att bolaget träder i likvidation. Bestämmelserna i 10 kap. äger tillämpning under likvidation. Revisionsberättelsen skall innehålla uttalande huruvida enligt revisorernas mening likvidationen onödigt fördröjes.

När bolagsstämman har fattat beslut om likvidation skall detta genom stämmans försorg genast anmälas till registreringsmyndigheten och denna skall därefter genast utse en eller flera likvidatorer. När en domstol eller registreringsmyndigheten beslutar att bolaget skall träda i likvidation, skall en eller flera likvidatorer samtidigt utses. Likvidator träder i styrelsens och verkställande direktörs ställe och har i uppgift att genomföra likvidationen.

Om ett aktiebolag, som trätt har i likvidation, inte har anmält behörig likvidator till registret, skall registreringsmyndigheten förordna en eller flera likvidatorer på eget initiativ eller efter ansökan av aktieägare, borgenär eller annan vars rätt kan vara beroende av att någon finnes som kan företräda bolaget.

Beslut om likvidation och om förordnande av likvidator som har fattats av rätten eller registreringsmyndigheten skall registreras.

³Senaste lydelse 1983:453.

18 kap.

8 §

Beslut av registreringsmyndigheten i ärende enligt 13 kap. 4 a eller 7 § överklagas till tingsrätten i den ort där bolagets styrelse har sitt säte. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till registreringsmyndigheten inom tre veckor från dagen för beslutet.

Beträffande överklaganden av registreringsmyndighetens beslut i ärenden enligt 13 kap. 4 a eller 7 § tillämpas bestämmelserna i lagen (1946:807) om handläggning av domstolsärenden. Tingsrätten skall dock alltid bestå av en lagfaren domare.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994. Frågor som enligt 13 kap. 4 eller 7 § i dess hittillsvarande lydelse anhängiggjorts vid tingsrätt före ikraftträdandet handläggs enligt äldre bestämmelser.

Närvarande: hovrättspresidenten Bo Broomé, justitierådet Bo Svensson, regeringsrådet Arne Bækkevold.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 9 september 1993 har regeringen på hemställan av statsrådet Hellsvik beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385).

Förslaget har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Mikael Mellqvist.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Proposition	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 september 1993	7
1 Inledning	7
2 Gällande ordning	8
3 Överväganden och förslag	10
3.1 Allmänna utgångspunkter	10
3.2 De materiella likvidationsgrunderna	11
3.3 De formella likvidationsgrunderna	12
3.4 Handläggning av överflyttade likvidationsärenden	17
3.5 Överklagande av beslut om likvidation m.m.	19
3.6 Likvidation av andra juridiska personer	21
4 Ekonomiska konsekvenser	23
5 Ikraftträdande	23
6 Upprättat lagförslag	23
7 Specialmotivering	23
Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)	23
8 Hemställan	25
9 Beslut	25
 Bilagor	
1 Utredningens lagförslag	26
2 Lagrådsremissens lagförslag	31
3 Lagrådets yttrande	36

